

Tjänsteskrivelse

Datum

2025-02-19

Vår referens

Jan Haak

Strateg

Jan.Haak@malmo.se

Samråd om MAXIMA VA SYD STK-2024-1389

Sammanfattning

VA SYD avser att söka tillstånd enligt miljöbalken för MAXIMA. Projektet omfattar om- och utbyggnad av Sjölunda avloppsreningsverk samt två avloppstunnlar mellan Malmö, Lund, Burlöv och Lomma. Syftet är att möta framtida krav på rening, minska utsläpp och stärka miljöskyddet.

Då projektet medför betydande miljöpåverkan genomförs samråd enligt miljöbalken, där berörda parter kan lämna synpunkter. Samrådet är ett avgränsningssamråd enligt 6 kap. 28 § miljöbalken och syftar till att fastställa omfattningen av den miljökonsekvensbeskrivning (MKB) som ska upprättas för MAXIMA.

Inom Malmö stad har ärendet remitterats till miljönämnden, stadsbyggnadsnämnden och tekniska nämnden som samtliga har inkommit med yttranden.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen besluta

1. Kommunstyrelsen godkänner förslag till yttrande och skickar yttrandet till VA SYD.

Beslutsunderlag

- Samrådsunderlag MAXIMA
- Bilaga SU1 Sjölunda avloppsreningsverk
- Bilaga SU2 Avloppstunnel Söder inkl bilaga SU2.1-2.3
- Bilaga SU3 Avloppstunnel Norr inkl bilaga SU3.1-3.3
- Bilaga SU4 Direkt berörda fastigheter
- Inbjudan till samråd om MAXIMA VA SYD - 24/01239 - OBS Ny länk med uppdaterade handlingar!

- Remissvar miljönämnden
- Tekniska nämnden beslut 250128 § 11
- Remissvar tekniska nämnden
- Remissvar stadsbyggnadsnämnden
- Stadsbyggnadsnämnden beslut 250204 § 15
- G-Tjänsteskrivelse KSAU 250224 Samråd om MAXIMA VA SYD

Beslutsplanering

Kommunstyrelsens arbetsutskott 2025-02-24

Kommunstyrelsen 2025-03-05

Beslutet skickas till

VA SYD

Stadsbyggnadsnämnden

Tekniska nämnden

Miljönämnden

Stadskontoret, avdelningen bolag och kommunalförbund

Stadskontorets handläggare

Ärendet

Bakgrund

Många av Sveriges VA-anläggningar byggdes under 1900-talets andra hälft.

Befolkningstillväxt och nya arbetstillfällen - särskilt i storstadsregionerna - förnyad lagstiftning och klimatförändringar har drivit på behoven av framtidsinvesteringar.

VA SYD planerar att etablera ett nytt regionalt avloppsreningssystem, MAXIMA, för att säkerställa en hållbar hantering av avloppsvatten i sydvästra Skåne. Projektet omfattar en omfattande om- och utbyggnad av Sjölunda avloppsreningsverk samt anläggandet av två avloppstunnlar som förbinder Malmö, Lund, Burlöv och Lomma. Syftet är att möta framtidens ökade krav på vattenrening, minska utsläpp till recipienter och förbättra miljöskyddet. Eftersom projektet bedöms medföra betydande miljöpåverkan genomförs ett samråd i enlighet med miljöbalken.

Enligt investeringsavtalet förbinder sig Burlöv, Lomma, Lund och Malmö att låna ut medel till VA SYD för genomförandet av berörda anläggningsdelar, för programgemensamma kostnader samt för osäkerheter och risker respektive anläggningsdel medför. Investeringen beräknas uppgå till 17 500 miljoner kronor varav Malmö stads finansiella åtagande uppgår till 14 537 miljoner kronor.

Förbundsfullmäktige i VA SYD beslutade den 26 mars 2024 att överlämna förslaget till investeringsavtal för MAXIMA – en regional infrastruktursatsning för en hållbar och robust avloppsrening i Burlöv, Lomma, Lund och Malmö.

Den 23 maj 2024 godkände kommunfullmäktige förslag till investeringsavtal och uppdrag till kommunstyrelsen att närmare följa MAXIMA-projektets genomförande (STK-2024-518).

Tillståndsansökans omfattning

Samrådet är ett avgränsningssamråd enligt 6 kap. 28 § miljöbalken och syftar till att fastställa omfattningen av den miljökonsekvensbeskrivning (MKB) som ska upprättas för MAXIMA. Samrådsunderlaget ska innehålla information om verksamhetens utformning, omfattning och lokalisering, samt eventuella rivningsarbeten. Det ska även belysa miljöns känslighet i berörda områden och identifiera vilka delar av miljön som kan påverkas av verksamheten. Vidare ska betydande miljöeffekter, både direkta och indirekta, beskrivas, inklusive eventuella konsekvenser av yttre händelser. Slutligen ska underlaget redogöra för planerade åtgärder för att förebygga, begränsa eller avhjälpa negativa miljöeffekter.

Tillståndsansökans omfattning:

- Om- och utbyggnad av Sjölunda avloppsreningsverk/ Nya utloppsledningar i Öresund/Ny pumpstation:

Sjölunda avloppsreningsverk ska genomgå en successiv om- och utbyggnad för att hantera en framtida belastning på cirka 820 000 personekvivalenter (En personekvivalent motsvarar den genomsnittliga mängden organiskt material, kväve och

Fig. 1

fosfor som en person bidrar med per dygn i avloppsvatten). Reningsprocessen uppgraderas med nya försedimenteringsbassänger och en membranbioreaktor (MBR), samtidigt som längre utloppsledningar anläggs för att minska påverkan på Lommabukten. Särskilda åtgärder vidtas för att minimera påverkan på Natura 2000-områden och naturreservat, fig.1.

- Avloppstunnel Söder:

För att öka kapaciteten i avloppsledningssystemet anläggs en ny avloppstunnel mellan pumpstationen Turbinen i västra Malmö och Sjölanda avloppsreningsverk i östra Malmö. Tunneln, som ska ligga på ett djup av cirka 25–30 meter och ha en total längd på cirka 8 kilometer, inkluderar en huvudtunnel på 5,5 kilometer och 2,4 kilometer mikrotunnlar. För att leda avloppsvattnet vidare till reningsverket anläggs en ny pumpstation, med en maximal kapacitet på 10 m³/s. Anläggningen är konstruerad för en teknisk livslängd på minst 100 år och utformas för kontinuerlig drift med minimalt underhåll. Huvudtunneln och mikrotunnlarna blir självrensande för att minska drifts- och underhållsbehovet. Totalt planeras 11 schakt längs tunnelsträckningen för byggnation, inspektion, underhåll och nödutrymning. Schakten kommer att förbli permanenta för fortsatt drift och anslutning till avloppsledningsnätet, och de som används för inspektion och underhåll kommer att förses med nedstigningsluckor och ventilation, fig.2.

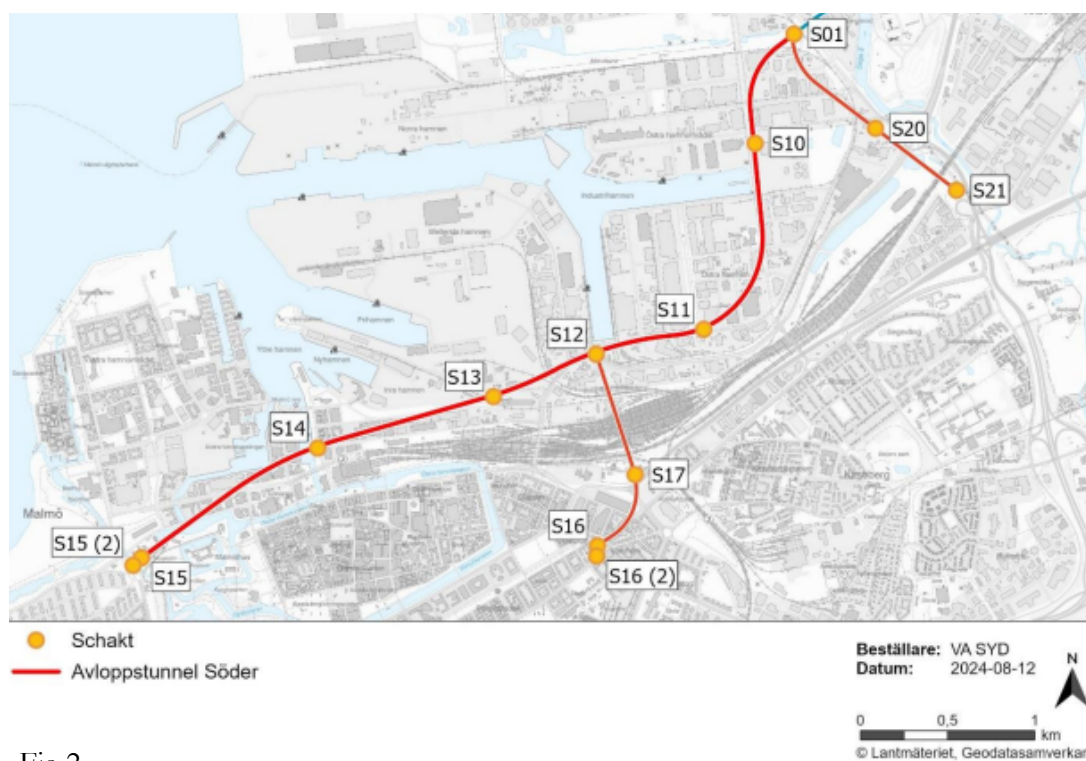

Fig.2

- Avloppstunnel Norr:

En ny avloppstunnel anläggs mellan Källby i Lund och Sjölunda avloppsreningsverk i Malmö. Tunneln, som kommer att sträcka sig cirka 11 kilometer anläggs med självfall på ett djup av 25–30 meter och förses med fyra schakt längs sin sträckning. Schakten behövs för byggnation, anslutning till befintligt ledningsnät samt inspektion och underhåll. Den huvudsakliga miljöpåverkan förväntas ske under byggskedet, då buller, vibrationer, avspärningar, grundvattensänkning och hantering av överskottsvatten kan påverka omgivningen. Dessa effekter bedöms dock vara begränsade till arbetstiden för respektive schakt och borrhälssträcka. Byggtiden uppskattas till cirka fem år, med en planerad byggstart under andra halvan av 2020-talet, fig.3.

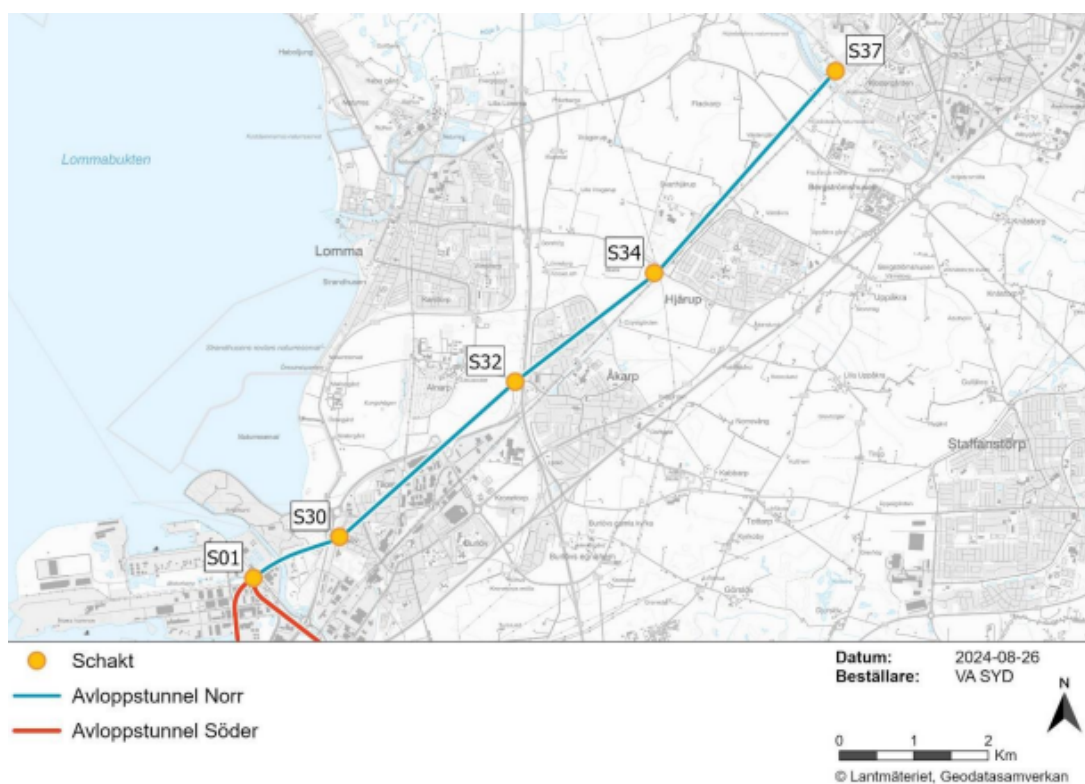

Fig. 3

- Direkt berörda fastigheter

Dokumentet utgör bilaga av fastigheter som kan påverkas direkt av Sjölunda avloppsreningsverk, utredningskorridorer för tunnlar och utloppsledningar samt arbetsområden.

För samrådet har ett antal huvudfrågor identifierats gällande omgivningspåverkan på människors hälsa eller på miljön:

- Buller, vibrationer och stomljud
- Utsläpp till luft (lukt)
- Grundvatten
- Ytvatten
- Stadsbilden
- Framkomlighet och trafik
- Resurshushållning
- Förorenade massor
- Klimatförändringar
- Utsläpp till vatten
- Masshantering
- Naturmiljö

Tidplan

Under våren 2025 lämnas tillståndsansökan till mark- och miljödomstolen i Växjö. Handläggningen beräknas ta cirka två år innan tillstånd kan beviljas (juni 2027). Först efter att tillståndet har erhållits kan byggnationen av det nya systemet påbörjas. Projektet är beräknat att vara färdigställt och i drift under år 2035.

Vad anser nämnderna?

Tekniska nämnden:

Nämnden ställer sig positiv till MAXIMA men framhåller behovet av nära dialog och förbättrad samordning för att skydda stadsmiljön, hantera markföroreningar, säkerställa energieffektivitet och minimera trafikpåverkan. Det krävs tydliga planer för återställning av berörda områden och en strategi för att minimera eventuella konsekvenser för Malmö stads utveckling.

Stadsmiljö

Nämnden betonar vikten av att beakta stadsmiljöperspektivet i projekt MAXIMA, särskilt med avseende på krontäckning, vistelsevärden och ekosystemtjänster. Områden som Värnhemstorget, Turbinen och Posthusplatsen har betydande stadsmiljövärden som måste skyddas. Det föreslås att en komplettering görs i samrådsunderlaget för att bättre spegla dessa aspekter.

Öresundsmetro

Projektet behöver samordnas med planeringen av Öresundsmetron, särskilt vad gäller tunnelplacering och avstånd mellan tunnarna. Det är avgörande att Malmö stad har insyn i projekteringen och att möjligheten att återanvända tunnelbormaskinen från MAXIMA till Öresundsmetron utreds.

Transport och Trafik

Byggarbetet ska ske med minsta möjliga påverkan på trafikflödena. Huvudgator ska hållas öppna och schaktning bör i möjligaste mån ersättas med borrhning. Det är viktigt

att påverkan på cykelstråk och gångvägar minimeras samt att busshållplatser omplaceras i samråd med Skånetrafiken.

Massor och förorenad mark

Markföreningar måste utredas tidigt och en strategi för masshantering fastställas. Bedömningar av förorenade massor bör vara anpassade till projektets specifika förutsättningar. VA SYD ska säkerställa att det finns alternativa lösningar för överskottsmassor.

Träd

Träd påverkas i stor utsträckning av projektet. Det är avgörande att undvika trädfällning där det är möjligt. Om träd måste tas ned ska ersättning ske utifrån krontäckningsgrad, inte enbart antal. Platanerna vid Värnhemstorget är särskilt viktiga att bevara.

Markåtkomst

VA SYD bör i god tid samordna markåtkomstfrågor med Malmö stad för att säkerställa en smidig process. Dialogen måste inkludera avtal om arrenden, masshantering och detaljplaner.

Energi

Projektet kräver betydande energiresurser, särskilt för tunnelborrmaskinen (TBM). VA SYD bör föra en dialog med E.ON för att säkerställa elförsörjningen och minimera påverkan på övriga kunder. En plan för klimatneutral byggnation bör utvecklas.

Schakt: S13, S14, S15, S15(2), S16 och S16(2)

Schakten påverkar olika stadsdelar i varierande grad:

- **S13:** Kräver samordning med exploateringsprojektet för Nyhamnen.
- **S14:** Beläget vid Posthusplatsen, påverkar cykelstråk och evenemangsytor.
- **S15 och S15(2):** Alternativa byggmetoder bör utredas för att minimera påverkan på träd och stadsmiljö.
- **S16 och S16(2):** Placeringen vid Värnhemstorget påverkar stadsbilden och kräver noggrann planering för att minimera skador på träd och cykelstråk.

Samverkan och koordinering

För att undvika konflikter med andra infrastrukturprojekt, inklusive Storstadspaketet och befintliga VA-ledningar, krävs tät samordning mellan VA SYD och Malmö stad. En detaljerad tidplan och regelbundna samordningsmöten är nödvändiga.

Stadsbyggnadsnämnden:

Nämnden betonar vikten av fortsatt dialog om projektets påverkan på stadsplaneringen, särskilt i relation till en framtida Öresundsmetro. Placeringen av tunnelschakt bör ses över för att optimera markanvändningen. Vidare behöver

miljökonsekvensbeskrivningen (mkb) redogöra för åtgärder som minskar trafikstörningar, samt analysera påverkan på sjöfarten och möjligheter att skapa fler nyttor utöver avloppshantering.

Öresundsmetron

MAXIMA och den planerade Öresundsmetron gör båda anspråk på utrymme under mark. Nämnden understryker vikten av samordning för att undvika framtida konflikter, särskilt kring potentiella metrosträckningar till Värnhemstorget och Östra Hamnen–Svågertorp. Även samverkan i förberedande arbeten såsom geotekniska undersökningar är nödvändig.

Framtida exploateringsmöjligheter

Avloppstunneln passerar under exploaterbar mark i Malmö, vilket kan påverka möjligheten till framtida bebyggelse. Miljökonsekvensbeskrivningen bör tydligt redogöra för eventuella begränsningar av markanvändningen ovan tunneln. Dessutom behöver outnyttjade VA-ledningar som tas ur drift identifieras och hanteras för att undvika risker såsom sättningar. Placeringen av tunnelschakt bör anpassas för att möjliggöra effektiv markanvändning och minimera påverkan på fastighetsägare.

Påverkan på växtlighet

Arbetsområden kring tunnelschakten kan påverka befintlig växtlighet. Det är viktigt att skydda träd och anpassa arbetsområdena för att minimera påverkan. Om träd behöver fällas ska de ersättas så att samma krontäckningsgrad bibehålls.

Transporter

Transporter av byggmassor och vägavstängningar under anläggningsfasen kan orsaka trafikstörningar. Stadsbyggnadsnämnden framhåller behovet av att planera omledning av trafik noggrant och prioritera massupptagning från minst störningskänsliga områden.

Sjöfart

De nya utloppsledningarna ska anläggas genom muddring och pålning nära farleden till Oljehamnen. Miljökonsekvensbeskrivningen måste säkerställa att sjöfartstrafiken inte påverkas negativt.

Söka fler nyttor

MAXIMA är Malmö stads största investering. Förutom förbättrad avloppshantering bör projektet sträva efter att skapa ytterligare samhällsnytta.

Miljönämnden:

Nämnden understryker vikten av att VA Syd i sin ansökan tydligt beskriver de nedan nämnda aspekterna för att säkerställa en hållbar och miljöanpassad utbyggnad av avloppsreningsverket och dess tillhörande infrastruktur. Nämnden anser att VA Syds tillståndsansökan och miljökonsekvensbeskrivning bör tydligt redogöra för:

- Kustskydd och klimatanpassning: Hänsyn till Malmö stads kustskyddsstrategi (2025–2125) och 100-årsperspektivet vid exploatering.
- Överskottsvattenhantering: Planering för hantering av överskottsvatten under byggnation och drift, inklusive rening och eventuell återinfiltration, med hänsyn till recipientens miljö kvalitetsnormer.
- Nödutlopp och havsnivåhöjning: Anpassning av nödutloppet för framtida havsnivåhöjning samt påverkan på recipient och närmiljö.
- Borrkaxhantering: Hur massor från tunneldrivningen ska avvattas och hanteras.
- Användning av tekniskt vatten: Om det färdigställda reningsverket planerar att distribuera tekniskt vatten till andra verksamheter eller för eget bruk.
- Kapacitet vid skyfall: Tunnelns förmåga att hantera vatten vid eventuellt haveri av Sjölanda nya pumpstation S01.
- Saltvatteninträngning: Åtgärder för att hantera problem med saltvatteninträngning som tidigare påverkat bassängväggarna vid flotationsanläggningen.
- Hantering av förorenade massor: Säker hantering av förorenade massor under byggnationen för att undvika spridning av föroreningar.
- Markföroreningar: Vilka riktvärden VA Syd tillämpar för förorenad mark och deras relation till Naturvårdsverkets generella riktvärden.
- Läckage av växthusgaser: Åtgärder för att minimera utsläpp av lustgas och metangas från ökad internbelastning av kväve.
- Bullerstörningar: Planer för att begränsa bullerstörningar vid schaktarbeten, särskilt vid specifika områden såsom Carlsgatan, Turbinen och Värnhemstorget.
- Nytt avloppsdirektiv från EU: Miljönämnden noterar att EU:s nya avloppsdirektiv (antaget 5 november 2024) kan påverka verksamheten vid det färdigställda reningsverket.

Stadskontorets bedömning

Stadskontoret delar tekniska nämnden, stadsbyggnadsnämndens och miljönämndens yttranden och har utformat ett förslag på missiv, bilagt nämndernas synpunkter som Malmö stads samlade yttrande på samrådet.

Stadskontoret instämmer i nämndernas syn på vikten av nära samverkan, koordinering och dialog mellan Malmö stad och VA SYD genom hela projektet, från planering till genomförande. När det gäller miljöaspekter och hållbarhetsfrågor efterlyses en tydlig

miljökonsekvensbeskrivning av exempelvis förorenad mark, överskottsvatten och kustskydd. Ett nytt EU-avloppsdirektiv kan påverka projektets utformning. När det gäller stadsutveckling och infrastrukturella är det viktigt med samordning med alla berörda aktörer och med Öresundsmetron så att tunnlar och schakt inte hindrar framtida exploatering. Gamla VA-ledningar måste hanteras för att undvika framtida markproblem. Byggarbetet innebär stora transporter som kan störa trafiken. Trafikavledningar bör planeras noggrant för att minimera påverkan, särskilt i känsliga områden.

Stadskontoret uppmärksammar VA SYD på Malmö stads roll som markägare, byggsamordnare samt det pågående arbetet med Masterplan för Malmö hamn som tydliggör stadens långsiktiga inriktning och målsättning. Här ingår bl.a. planering av utfyllnad av den sk. Näsan, utbyggnad av Malmö Industrial Park och Energihamnen, uppställningsytor, utbyggnad av järnväg m.m. Därtill planeras det större projekt i närområdet såsom E.ONs kraftvärmeverk, relokalisering av Sjölunda Heat, mellanlager, Sysav:s koldioxidanläggning som planeras anläggas under 2027-2030 samt CMPs verksamhet. Det är viktigt att alla berörda aktörer i området samarbetar för en kostnadseffektiv planering och genomförande. Stadskontoret har därför initierat regelbundna executive meetings, Mötespunkt Hamnen, för att skapa en helhetsbild och säkerställa att genomförandefrågor hanteras i samverkan med berörda bolag och förvaltningar.

Avslutningsvis understryker stadskontoret nämndernas medskick av en samordnad beredning mellan staden och berörda nämnder och VA SYD för att säkerställa att tidplanen hålls och att projektet ryms inom den beslutade rambudgeten. I övrigt har stadskontoret inga ytterligare synpunkter.

Ansvariga

Pamela Lindqvist Nämndsekreterare
Henrik Loveby Avdelningschef
Andreas Norbrant Stadsdirektör